

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 6 lutego 2018 r.

**w przedmiocie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu
w sprawach nieletnich (druk senacki nr 602)**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z treścią projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (druk senacki nr 602), przedstawionego do zaopiniowania przy piśmie Przewodniczącego Komisji Ustawodawczej Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z 22 stycznia 2018 r. (znak BL-0401/639/17), opiniuje projekt pozytywnie.

Przedstawiony projekt ustawy wychodzi naprzeciw oczekiwaniom społecznym oraz środowiska sędziowskiego, a także uwzględnia orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Krajowa Rada Sądownictwa zgłasza jednak poniższą, uwagę odnoszącą się do oceny skutków regulacji zaprezentowanej w uzasadnieniu projektu.

Zaproponowane zmiany nakładają na sądy orzekające w sprawach nieletnich ustawowy obowiązek stałej okresowej kontroli dalszego występowania przesłanek umieszczenia nieletniego na czas trwania postępowania w schronisku dla nieletnich (czyli tymczasowego pozbawienia wolności), również po skierowaniu sprawy na rozprawę, przez wydawanie co najmniej co trzy miesiące orzeczeń w przedmiocie przedłużenia pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich (projektowany art. 27 § 4b). Tego rodzaju rozwiązanie oczywiście doprowadzi do zwiększenia liczby wydawanych przez sądy postanowień. Powyższe, przy kontroli instancyjnej orzeczeń o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich przez sądy drugiej instancji, spowoduje wzrost obciążenia sądów.

Celem realizowanym przez projektodawcę, w ocenie Rady, jest przy tym spowodowanie przyspieszenia rozpoznawania przez sądy spraw nieletnich, którzy na czas postępowania zostali umieszczeni w schronisku dla nieletnich. Sprawy te są rozpoznawane w sądach rejonowych w wydziałach rodzinnych i nieletnich. W tych wydziałach do szczególnie pilnych należą również, obok spraw nieletnich, którzy na czas trwania postępowania nie zostali umieszczeni w schronisku dla nieletnich, sprawy opiekuńcze, o olbrzymiej doniosłości społecznej. Zaproponowana reforma może tymczasem odbić się negatywnie na sprawności szybkości w rozpoznawaniu tego rodzaju spraw z uwagi

na zwiększenie wpływu o postępowania wypadkowe powstałe na skutek wprowadzenia przedmiotowej reformy oraz szczególnie priorytetowy charakter spraw nieletnich, którzy na czas trwania postępowania zostali umieszczeni w schronisku dla nieletnich. Stąd konieczne jest powiązanie poszerzenia kognicji sądu ze zwiększeniem liczby etatów orzeczniczych, asystenckich i urzędniczych w wydziałach rodzinnych i nieletnich. Nie może to przy tym wpłynąć na pracę pozostałych wydziałów sądów.

Wątpliwość Krajowej Rady Sądownictwa budzą szacunki zawarte w ocenie skutków regulacji odnośnie liczby spraw, których będzie dotyczyła przedstawiona nowelizacja ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2016 r., poz. 1654). Odwołanie się w tym zakresie jedynie do własnych szacunków Ministerstwa Sprawiedliwości, w oparciu o zmniejszającą się tendencję do stosowania środka zapobiegawczego w postaci umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich w latach 2010–2016 nie może stanowić wystarczającego uzasadnienia dla postawienia tezy, że przypadków przedłużenia tego środka zapobiegawczego będzie jedynie około stu trzydziestu rocznie. Projektodawca powinien uwzględnić również dane za rok 2017, a także okoliczność, że wydanie postanowienia w przedmiocie zastosowania środka zapobiegawczego może występować w każdej z tych spraw wielokrotnie i będzie wiązało się nie tylko ze zwiększoną pracą sądów pierwszej instancji, ale również sądów odwoławczych.

Co więcej, nie ma podstaw by uważać, że tendencja do stosowania i przedłużania środka zapobiegawczego w postaci umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich będzie miała zawsze charakter malejący, szczególnie gdy decyzja o dalszym stosowaniu tego środka zostanie sformalizowana i poddana kontroli instancyjnej.

Dlatego Krajowa Rada Sądownictwa zwraca uwagę na konieczność zapewnienia odpowiednich środków do wykonania postanowień ustawy.